De la New York la Bacău și de la școală la grădiniță

FOTO: ASOCIAȚIA OVIDIU RO

1.400 de copii foarte săraci merg în fiecare zi la grădiniță. De ce? Pentru că educația timpurie este primul pas către un viitor mai bun pentru ei. De ce? Pentru că primii cinci ani din viața lor sunt cei mai importanți. Dar, totuși, de ce? Aflăm citind povestea Asociației Ovidiu Ro. Gata, Dispus și Capabil.

Oana Livadariu
PR Asociația Ovidiu Ro

Cu mai bine de zece ani în urmă, o americancă pe nume Leslie Hawke a venit de la New York la Bacău să lucreze pentru Fundația de Sprijin Comunitar, ca voluntar Peace Corps. După cum ea însăși povestește, a fost șocată să vadă copii și mame cu copii cerșind pe stradă, așa că s-a hotărât să facă ceva pentru ei. În timp ce lucra ca voluntar, a cunoscut-o pe Maria Gheorghiu și împreună au hotărât să fondeze Asociația Ovidiu Rom, care astăzi poartă numele de Ovidiu Ro. „Când am fondat organizația, ne-a plăcut faptul că Rom venea și de la România, și de la rom. Dar astăzi termenul rom este asociat exclusiv cu etnia rromă, iar noi nu suntem un ONG care se ocupă de problemele rromilor, ci o organizație românească ce și-a propus să crească frecvența copiilor săraci la grădiniță, indiferent de etnia lor. Numele de Ovidiu Ro descrie mai bine activitatea noastră", explică cele două fondatoare ale asociației.

Maria Gheorghiu are o vastă experiență pedagogică și pregătire în metode de predare progresive în Statele Unite. Împreună au obținut fonduri pentru a dezvolta un program pentru mame fără posibilități și altul pentru copiii care cerșeau pe stradă. „Gata, Dispus și Capabil" s-au numit aceste programe și gata, dispuse și capabile să lucreze împreună au fost și Maria și Leslie de-atunci.

Metamorfoze Ovidiu Ro

Și-au dorit să genereze schimbări în rândul copiilor foarte săraci și al părinților lor, să schimbe destine și să producă „metamorfoze sociale". Numele asociației, fondată în 2004, vine de la poetul roman Ovidiu și opera sa literară „Metamorfoze". Așa s-a născut „Fiecare Copil în Școală", în 2006, un program conceput ca o inițiativă națională care să aducă fiecare copil din România la școală și pe calea către absolvirea liceului. Prin Asociația Ovidiu Ro, Leslie și Maria au început să pregătească echipe locale formate din reprezentanți ai autorităților locale și ai inspectoratelor școlare pentru a implementa metodologia de recrutare a copiilor și de menținere a unui nivel ridicat al frecvenței școlare. Această metodologie a fost perfecționată pe parcursul a cinci ani.

De la școală la grădiniță

Analizând evoluția copiilor din programele lor, care se extinseseră la câteva comunități (câteva sute de copii), Maria Gheorghiu și Leslie Hawke au fost confruntate cu o realitate îngrijorătoare: deși nu fusese greu să integreze școlar copii de 9 și chiar 14 ani, în clase speciale de tip „a doua șansă", cei mai mulți dintre ei abandonau din nou. Însă rezultatele copiilor care începuseră educația formală până la vârsta de 5 ani erau mult mai bune. Cercetările asupra dezvoltării creierului uman au clarificat faptul că problemele întâmpinate de copiii de peste 6-7 ani nu erau doar de natură socială, ci aveau rădăcini în dezvoltarea cognitivă a creierului. Calitatea mediului în care copilul își petrece primii ani de viață este extrem de importantă. Copiii săraci, proveniți din familii dezavantajate, ai căror părinți au un nivel scăzut de educație și condiții de trai la limita subzistenței, nu primesc acasă o educație timpurie de calitate. Ei nu au cărți sau jocuri educative, părinții nu-i învață litere sau cifre, pentru că ei înșiși nu le cunosc. Pe lângă aceste aspecte, trec frecvent peste etapa grădiniței și sunt înscriși direct în clasa întâi. Ajunși la școală, acești copii fac față cu greu. La nivel de cunoștințe se află cu mult în urma colegilor lor, nu sunt obișnuiți cu disciplina unei ore de curs, nu cunosc culori, animale sau litere și deseori se-ntâmplă să fie luați în râs de colegi. Constatând acest decalaj, Ovidiu Ro și-a schimbat strategia din a aduce fiecare copil în școală, în a aduce fiecare copil în grădiniță, pentru a oferi acestora șansa unei educații timpurii de calitate.

Educația timpurie, fundația casei

Experiența Ovidiu Ro în domeniul educației arată ceea ce studiile internaționale au demonstrat în mod repetat: educația timpurie este o investiție care aduce beneficii de 4 până la 10 ori mai mari decât resursele folosite. Fără a primi educație de calitate acasă, în primii cinci ani de viață, copiilor dezavantajați le este greu să recupereze decalajul față de colegii lor și ajung, în cele din urmă, să abandoneze școala. De aceea, investițiile târzii în stimularea gândirii sunt în mare măsură zadarnice. „Dacă am face o paralelă între evoluția unui adult și construcția unei case, primii ani din viață și anii de grădiniță ar reprezenta fundația casei. Știm cu toții că fără o fundație solidă, orice construcție are un viitor nesigur", explică Maria Gheorghiu.

Castelu, comunitate-pilot

În 2009, Asociația Ovidiu Ro derula în mass-media campania națională de conștientizare asupra importanței școlii și a grădiniței pentru copiii dezvantajați „Școala te face mare". Pe canalele de televiziune asociația încuraja telespectatorii care știu copii ce nu merg la școală sau la grădiniță să sune la un număr de telefon. Într-o zi, unul dintre apelurile primate urma să reprezinte punctul de plecare al programului pe care Asociația Ovidiu Ro îl derulează astăzi cu succes: „Fiecare Copil în Grădiniță" (FCG). Mesajul a fost ca un cutremur în plăcile tectonice ale asociației și venea din partea directoarei școlii și grădiniței din comuna Castelu, județul Constanța. Antoneta Prodan nu știa un singur copil care nu merge la școală sau grădiniță, ci o sută. Și a cerut sprijin. Echipa Ovidiu Ro s-a deplasat în comunitate și așa s-a pus în mișcare roata schimbării. Strategia dezvoltată de asociație în decursul ultimei decade a fost transpusă în practică la Castelu. Rezultatele au fost spectaculoase: aproape toți copiii din Castelu au fost înscriși și au frecventat școala și grădinița zilnic, înregistrând un record de prezență la ore. Castelu este în prezent o comunitate-model pentru alte comunități din program. Dar să vedem care a fost cheia succesului.

Fiecare Copil în Grădiniță

În anul școlar 2010-2011, programul „Fiecare Copil în Grădiniță" a fost lansat oficial în parteneriat cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului în urma unui concurs național la care au fost invitate să aplice toate primăriile din țară. 100 de comunități au aplicat, iar 19 dintre ele au fost selectate pentru a face parte din program. Echipa locală și Ovidiu Ro au demarat în fiecare comunitate anchete sociale pentru selectarea copiilor ce aveau să facă parte din program. Au fost folosite criterii de selecție care includ venituri de sub 150 de lei pe membru de familie, condițiile de locuire și nivelul de educație al părinților.

Metodologia programului conține un ingredient magic: tichete sociale în valoare de 50 de lei pe lună oferite părinților cu condiția prezenței zilnice a copiilor la grădiniță. Excepție fac aici scutirile medicale și trei învoiri lunare din partea părinților. În acest moment, 1.400 de copii beneficiază de program în 12 județe din 20 de comunități, din 38 de grădinițe.

Tichete sociale condiționate de prezența zilnică

Tichetele sociale oferite de Asociația Ovidiu Ro asigură familiei un venit suplimentar din care își poate procura numai alimente. Pentru fiecare copil, Ovidiu Ro alocă și o sumă de 60 de lei pe an pentru rechizite și alte materiale educaționale, iar consiliile locale asigură suma necesară pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, demonstrând astfel sprijinul primăriei pentru implementarea programului în comunitate. Acordarea tichetelor sociale condiționate de prezență a crescut spectaculos frecvența zilnică a copiilor la grădiniță. În multe dintre comunități, prin intervenția Ovidiu Ro, Inspectoratul Școlar Județean a suplimentat posturi de profesor pentru a face față numărului mare de copii, iar Ovidiu Ro a asigurat salariile unor asistenți sociali sau chiar ajutoare de profesor acolo unde nu s-au găsit alte soluții.

Scopul programului „Fiecare Copil în Grădiniță" nu este numai de a crește prezența zilnică a copiilor, ci și de a schimba mentalitatea părinților, de a-i apropia de grădiniță și de a-i face să conștientizeze importanța educației timpurii și a școlii în general. De aceea, prin rotație, un „părinte de serviciu" asistă la

„Existența unei forțe de muncă educate este esențială pentru viitorul economic al țării. Altfel, cei care dețin un loc de muncă vor susține în viitor și generațiile de pensionari, dar și pe cei care sunt sau vor fi șomeri."

Maria Gheorghiu

clasă și ajută profesorii în activitățile cu copiii. O dată pe lună, în fiecare grădiniță se organizează „Ziua Părinților", când aceștia au obligația să ia parte la ore alături de copii. Astfel, în grădinițele unde se desfășoară programul „Fiecare Copil în Grădiniță", se creează o „comunitate a părinților care vor să-și educe copiii".

Training, Șotron Zero și Ateliere de Vară

Ovidiu Ro lucrează și cu profesorii copiilor din program, pe care îi formează în metode de predare interactive. De două ori pe an, asociația organizează sesiuni de formare care pun accentul pe aplicațiile practice ale metodelor moderne de învățare. Cadrele didactice sunt apoi sprijinite să aplice pachetul educațional propus de Ovidiu Ro.

Dintre activitățile extra-curriculare fac parte și Atelierele de Vară, desfășurate în fiecare an, la care participă în medie 3.000 de copii. Programul de vară este o sesiune de două săptămâni care ajută la cristalizarea noțiunilor învățate în timpul anului și pregătește copiii pentru anul care urmează.

În fiecare primăvară, Asociația Ovidiu Ro ajută grădinițele să organizeze Șotron Zero, un program săptămânal adresat copiilor de 2 și 3 ani care vor merge la grădiniță în anul ce urmează.

Sănătate la grădiniță

Îmbolnăvirile dese sunt motivul principal pentru care copiii săraci lipsesc de la grădiniță. De aceea, în aprilie 2012, Ovidiu Ro și compania GlaxoSmithKline au lansat un program de granturi pe trei ani prin care comunitățile vor putea dezvolta programe de sănătate și educație în sănătate. Majoritatea propunerilor s-au axat mai mult pe kit-uri de igienă, vitamine și activități de educație a părinților, inclusiv în ceea ce privește nutriția. Acest lucru reflectă atât nivelul extrem de scăzut de igienă și educație pentru sănătate al familiilor sărace, cât și faptul că, în unele comunități, colaborarea dintre directorii școlilor și medicii de familie este limitată.

Nevoile de sănătate ale copiilor săraci sunt însă mult mai mari. În nici o comunitate dintre cele din proiect copiilor săraci nu li s-au făcut vreodată analizele medicale. O altă problemă în comunitățile cele mai sărace este numărul mic de copii vaccinați cu vaccinurile obligatorii, în special acolo unde nu există mediator sanitar, medicul de familie ajunge rar, iar părinții nu înțeleg implicațiile nevaccinării pentru copiii lor.

Inițiativa Ambasadorilor pentru Educație Timpurie

În aprilie 2012, zece ambasadori în România au lansat „Inițiativa Ambasadorilor pentru Educație Timpurie" prin care își arată susținerea față de investițiile în educația timpurie pentru copiii dezavantajați și susțin ideea de „educație timpurie pentru toți copiii, ca fundație pentru construirea unei forțe de muncă europene competitive în deceniile ce urmează". Anul acesta, de Ziua Copilului, Excelența sa, Ambasadorul Olandei

FOTO: ASOCIAȚIA OVIDIU RO

Matthijs van Bonzel a vizitat grădinița și comunitatea din Castelu pentru a vedea condițiile precare în care trăiesc aceste familii și nivelul de sărăcie cu care se confruntă. Copiii săraci sunt prinși într-un cerc vicios pe care numai prin educație îl pot depăși. Dacă nu vor fi mai educați decât părinții lor, vor fi la fel de săraci și istoria se va repeta și pentru propriii lor copii.

Premiul întâi pentru toți copiii din țară

Asociația Ovidiu Ro se află în discuții cu județele Sibiu și Covasna pentru pilotarea programului la nivel județean, cu fonduri publice. Cele două județe ar putea constitui un model pentru alte județe, așa cum comuna Castelu a fost o comunitate-pilot pentru întregul program. Scopul acestei inițiative este de a verifica posibilitatea implementării programului cu fonduri guvernamentale, la nivel național, pentru toți copiii din țară care trăiesc în sărăcie extremă. Asociația Ovidiu Ro, prin metodologia și rezultatele programului „Fiecare Copil în Grădiniță", a primit anul acesta Premiul Întâi în cadrul Galei Societății Civile la secțiunea Educație, Învățământ, Cercetare. Acest lucru demonstrează că metoda aplicată de asociație își atinge scopul de a aduce la grădiniță copiii săraci de 3-5 ani. Educația timpurie este esențială pentru a oferi acestor copii șansa la o viață mai bună, șansa să devină membri activi ai societății. Scopul pe termen lung al asociației este de a transforma programul „Fiecare Copil în Grădiniță" în politică publică până în anul 2020.

Asociația Ovidiu Ro investește lunar echivalentul a 440 de euro pentru fiecare copil care beneficiază de programul „Fiecare Copil în Grădiniță". Fondurile provin din sponsorizări individuale și donații din partea sectorului corporativ.

Dacă vrei să susții un copil la grădiniță, donează 50 de lei pe lună, iar noi vom aloca tichete sociale pentru ca el să poată frecventa zilnic grădinița, ca și alți colegi. Mai multe detalii despre cum poți ajuta copiii săraci incluși în programul „Fiecare Copil în Grădiniță" găsiți pe www.ovid.ro/Cum să ajuți. ■